

יום רביעי, ה' באדר התשפ"ה
05 במרץ 2025

נאום ראש המטה הכללי היוצא, רב-אלוף הרצי הלוי

מעל חמישים ושבע שנים שאני אזרח במדינת ישראל, כמעט ארבעים שנה חייל של המדינה; שנתיים וחודשיים בתפקיד החשוב הזה בתקופה מאתגרת. בוקר שמחת תורה תשפ"ד, ה-7 באוקטובר 2023, מחלק את כל אלה לשניים: לפני ואחרי ולרגע לא יישכח. הייתה לי הזכות להתייצב ולומר "הנני". בכישלונות ובהצלחות.

ראש הממשלה, שר הביטחון, שרים, אימי היקרה – המייצגת כאן שניים, הוריה של שרון רעייתי, מפקדים, אייל ומשפחתו, משפחתי שלי.

עם כניסתי לתפקיד רחשה מחלוקת בחברה הישראלית. לא מחלוקת צבאית או ביטחונית, אך צה"ל הוא צבא העם והמחלוקת חלחלה בעיקר לשורות המילואים. צה"ל ניצב מול אתגר שאיים על לכידותו ועל אחדות שורותיו.

אין לצה"ל סמכות למנוע מאזרחים להביע את דעתם על-אף היותם אנשי מילואים כשאינם בשירות, אך לא אפשרנו להם, במסגרת מילוי תפקידם, להיות מעורבים; ביקורת קיבלנו משני צידי המחלוקת, אך בחרנו לשמור את צה"ל אחד.

פעלנו ברוח המקורות במסכת סנהדרין: "לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת". ביד החזקה קירבנו, לא ויתרנו בקלות על אף אחד מהמשרתים והיכן שנדרש, נקטנו פעולה ברורה והרחקנו. כך ב-7 באוקטובר, ב-06:29 בבוקר, כולם הגיעו, צה"ל אחד. המחלוקת נותרה בשוליים. פעלנו, כמו תמיד, מתוך האחריות לביטחון המדינה.

כשהמדינה שאתה כל-כך אוהב נתונה בסכנה, אין מקום שאתה רוצה להיות בו יותר מזה שהייתי בו אני. להוביל ולהשפיע. הייתי מעדיף למנוע. הייתי מעדיף שדבר מזה לא היה קורה. זאת המשמרת שלי ומה שקרה הוא באחריותי ואני נושא ואשא בה לתמיד.

בשם האחריות אני גם מסיים את תפקידי. מהמילים הגדולות, שרבות מדובר בהן, אך המשמעות- בעיני המתבונן.

אני רואה באחריות עניין ערכי ולא משפטי. גבוהים הערכים מהחוקים. חשתי תמיד את אחריותי כמפקד הצבא ובפרט ביום שמחת תורה. זה עד עולם איתי. האחריות לאזרחים, למפקדים ולחיילים שנלחמו בחירוף נפש ולא שבו, לאנשים שחיכו לצה"ל שלא הגיע, לפצועים, לחטופים כולם.

בארבעה עשורים אני אחראי גם לכמה הישגים שאירעו לפני ה-7 באוקטובר וגם אחריו, מהלכים חשובים שעשינו – פקודי ואני. את האחריות תמיד בדקתי ממני ומטה. האמנתי מאז ומעולם בגיבוי לאנשיי, בלימוד ובחניכה – לטעות ולקום ולהוביל קדימה, בפיקוד מלפנים.

שר החינוך, זלמן ארן, נהג לומר שהוא הולך אחרי בן-גוריון בעיניים עצומות, אבל מדי פעם פוקח עין כדי לוודא שבן-גוריון שומר בעצמו על עיניים פקוחות.

מעולם לא הלכתי בעיניים עצומות אחרי איש, אבל סמכתי. תמיד פקחתי עיניים וכך גם הבטתי אל הכישלון. מי שלא עושה זאת לא ידע לתקן. ביום שני שעבר, ישבנו כ-600 קצינים בכירים בצה"ל להציג את התחקירים של אירועי ה-7 באוקטובר. תהליך עמוק, מקצועי ונוקב. לא חיפשנו הקלות. הצגנו לקציני צה"ל, הצגנו לקהילות בנגב המערבי ולראשי המועצות והיישובים, הצגנו למשפחות השכולות. זו חובתנו המוסרית, זו חובתנו המקצועית.

מעתי, חייב כל קצין ומפקד, לראות עצמו כאילו הוא עצמו נכח ב-7 באוקטובר. כך לזכור, ללמוד את הלקחים ולפעול על-מנת שלא יישנה עוד יום כזה בתולדות האומה.

במשך שנים רבות צה"ל עמד במשימותיו. ב-7 באוקטובר צה"ל כשל. היה כאן כישלון עמוק, אך אין זה נכון שכישלון בסדר גודל כזה יתוחקר רק בצה"ל ובשב"כ.

צה"ל הוא חלק מסדר עדיפות לאומי, מקבל מדיניות ופועל על-פיה.

הקמת ועדת חקירה ממלכתית נחוצה וחיונית – לא כדי להאשים, אלא בראש ובראשונה כדי להגיע לשורש הבעיות ולאפשר תיקון.

ראינו מעשי גבורה רבים, ב-7 באוקטובר ובחודשי המלחמה הרבים שאחריו. אזרחים שיצאו עם אקדח בודד מול מחבלים עם רובים, אזרחים שהגנו על משפחותיהם בחירוף נפש, בגבורה עילאית, רעה לתפארת – רעה כי נדרשנו לה, תפארת נצח בערכיה. גבורת מפקדים ולוחמים מכוחות הביטחון ומצה"ל, שבתנאים קשים לחמו ועשו הכול כדי לעצור את מעשי הטבח.

במלחמה הזו מפקדי צה"ל פיקדו מלפנים – מג"דים, מח"טים, מפקדי אוגדות ופיקודים, כולם היו בראש אנשיהם. זו דרכו של צה"ל. כך גם איבדנו מפקדים בכירים במלחמה, אך בשם המנהיגות, הדוגמה האישית ובעיקר בשם השפעתו הגדולה של המפקד הנמצא מלפנים – כך נכון, כך יהיה נכון תמיד.

"אני נשבע לשמור אמונים למדינת ישראל לחוקיה ולשלטונותיה המוסמכים... ולהקדיש את כל כוחותיי ואף להקריב את חיי להגנת המולדת ולחירות ישראל". זוהי שבועת החייל. הייתי נכון לכך בכל יום מחדש, מחויב עד אין קץ, גם היום. גם מחר. הייתי תמיד נאמן למדינה. לא הסתרתי דבר מהממונים עליי, פעלתי בשקיפות, כאשר טובת המדינה והכלל קודמות תמיד לטובתי שלי.

מעולם לא הייתי נאמן לאדם כאדם, למעט לאחת. כולנו בני-חלוף, המדינה חשובה מאיתנו ולפיכך נאמנותנו לעולם נתונה לה, ולשרשרת הפיקוד, כשצה"ל כפוף לדרג שמעליו. אני יודע, ראש הממשלה, שככל שעולים בדרג, אישור הפעולות קשה יותר והאחריות כבדה יותר. אני מעריך את החופש שקיבלנו ליזום ולפעול.

צה"ל חווה לעיתים יחס משתלח. לפני המלחמה ובמהלכה. הוא לא מסייע לנו להפוך טובים יותר. הוא עלול לפגוע באמון הפקודים במפקדיהם, לערער הורים, שילדיהם מחרפים נפשם בשדה הקרב. הכרסום בצה"ל לא יסייע למוטיבציה ולבחירה בשירות לאורך שנים.

לא חייבים להיות לוחמים כדי להביע דעה, אך חלק מהמטיפים על מחסור באומץ ובנחישות מעולם לא הרגישו הדק קר בלילה מול אויב, לא שמעו נשימות חבר פצוע על אלונקה הנישאת בשטח עוין.

מפקדי צה"ל אינם גיבורים שבדיעבד ולא בוחרים להיות חלק ממהלך על-פי שיעור הצלחתו. אנו אחראים לטוב ולרע. ניצבנו ליד אנשינו בכל אירוע קשה, כאבנו ולמדנו איתם, הנחנו יד על הכתף והמשכנו ביחד קדימה.

תמיד הקשבתי לביקורת, לזו העניינית בפרט, לאמירות מהן ניתן ללמוד ולהשתפר. פעלתי למען הכלל ביושרה מקצועית, וכך אני גם יוצא מכאן היום.

אני מרכין ראש בצער כלפי בני עמי, זוקף קומה מול אויבינו ונושא עיניים בגאווה אל פקודיי – על גבורתם, אל אנשי המילואים הנפלאים, אל אזרחי ישראל ששלחו את בניהם ובנותיהם להיות חיילינו, גם אחרי שטעינו.

אני רוצה לדבר על פקודיי הבכירים, האלופים, תתי-אלופים. על אלה שרצו לשטח ובחזרה, שנעו בין תכנון לביצוע, שחתמו מקצועית על התוכניות המסובכות והמסוכנות ביותר.

כל אחד מהם מפקד על עשרות אלפי אנשים. פיקוד הוא יותר מניהול. הוא כולל בתוכו אחריות יום יומית לחיי אדם וסיכונים. זו אחריות טוטלית. כל אחד מהמפקדים הללו התפתח שנים כמפקד שדה.

לאורך המלחמה, במפגש התכוף עם דרג המפקדים בשטח, ידעתי עד כמה אני סומך על פקודיי וכמה חשוב עבורם שיחושו בכך. אני בוטח ביכולותיהם, בערכיהם ובאומץ ליבם, בשדה הקרב ומחוצה לו.

העמדתי את עצמי בכל מהלך במלחמה הזו במבחן: מעולם לא הסכמתי לשלוח מפקדים ולוחמים למקום שלא הייתי מוכן להתייבץ בו בעצמי ולהוביל מלפנים. מעולם לא שלחתי למשימה שלא הייתי מוכן לבצע ראשון. היה לי הכבוד להיות מפקדם ואני גאה בהם יותר מאשר הייתי גאה, אי-פעם, בתפקידי.

אני מצדיע לאנשי המילואים, המפקדים והחיילים, זינקתם עוד בטרם קראנו לכם ויצאתם להילחם. הלכתם ברגל, הטסתם מטוסים רחוק מגבולות המדינה, נלחמתם בגבורה לאורך תקופה ארוכה ואני יודע שתהיו שם כל אימת שיידרש. הייתם בעזה, בלבנון וביהודה ושומרון, הייתם אזרחים בעלי דעות שונות וחיילים עם משימה אחת. אני מצדיע לכם ולא פחות מכך למשפחותיכם.

אני רוצה לקוות שיש בגודל השעה כדי לסייע בלקיחת החלטות אמיצות, שיאפשרו גיוס של כל חלקי האוכלוסייה. צה"ל ערוך ומוכן לגייס את כולם ונדרש להם.

כך, בין היתר, נפחית את העומס על אנשי המילואים.

המלחמה לא תמה. הניצחון הוא יעד הכרחי, אך במילים בלבד לא מנצחים. עשינו את הפעולות הנכונות – הציר האיראני פגוע, מפולג וביטחונו נמוך משמעותית ביחס לזה שהיה. את כוחנו הוא חווה. פגענו אנושות בחיזבאללה, חסרונו של נסראללה בולט לחיוב בכל האזור; תקפנו באופן משמעותי באיראן, יכולותינו ברורות להם ויש עוד; ייצרנו מרחב אבטחה משמעותי בסוריה וגרענו מרבית מיכולותיה האסטרטגיות; ואנו ממגרים טרור באופן רחב ביהודה ושומרון. חמאס ארגון מוכה באופן קשה, אך אין לעצור. אסור שישלוט, אסור שיבנה כוח.

כל אלה יחד מאפשרים לעצב אחרת את האזור. אם לא נחבר את ההישגים הללו למציאות חדשה, הם יישחקו. יהיה כאן עתיד טוב, אני בטוח בכך. יש לעשות הכול כדי להשיב את החטופים, כולם, חיים וחללים – זהו חלק הכרחי לניצחון. אני מבקש לשלוח מכאן תנחומים למשפחת יהלומי, שבשעה זו מביאה את אוהד למנוחת עולמים בקיבוץ ניר עוז.

בין המשאות הכבדים ביותר בשנה וחצי האחרונות, היו אלה של נשות המאו"גים, המח"טים והמג"דים, ובכלל – נשות כל מפקדי השטח. מעולם לא היה קל, אך במלחמה הכול מחריף. אני מודע לדאגות, לבדידות, לאחריות העצומה המוטלת על כתפיהן.

בשם צה"ל ובשמי – אני מודה לכן על היוזמה, על הסיוע ועל התמיכה מבית. מעטים הם היודעים את עמל יומכן בתקופה זו.

בתוך נשות המפקדים, אני מודה לאחת שלי ומודה לילדינו. עמדתם לצידי תמיד והייתם מקור לכוח ולגאווה. בהומור שיש בו מן האמת, אמרת מפעם לפעם שרון, שההגנה על המדינה אצלי היא בעדיפות אחת מעלייך. דרך משפחתית מאתגרת, כמה אני שמח שבחרת ללכת עימי. היטבת לי את הדרך והארת אותה. הסכמת לוותר על חלקים גדולים ממני למען הכלל, ומהיום בו פרצה המלחמה לא ויתרת לעצמך.

אני יודע שביקשת שלא אזכיר, אני מרשה לעצמי. הלכת לכל מקום שהיה בו כאב וצער. הלכת להקשיב, הלכת לחזק, גם אם שמעת ביקורת – לא הרפית. רצית לשמוע על הבן או הבת. את זוכרת את כולם. מדי יום יצאת וביקרת בכל קצווי הארץ, מכל גווני החברה, ושבת וכתבת לי איזה הון אנושי נהדר יש כאן וכמה ממנו איבדנו. ובתוך הצער מצאת הרבה טוב.

אייל, צה"ל הוא צבא חזק ועוצמתי. צה"ל הוא גם צבא ממלכתי, זה כוח – בעמידתו האיתנה והבלתי תלויה. הוא אינו שייך לאיש, אלא לעם. רבים וטובים עברו בתפקיד המשמעותי הזה לפניי. הייתה לי הזכות וכעת היא שלך. אתגרים רבים לפניך ואני מאמין ויודע שתוכל להם. שים לנגד עיניך את ה-7 באוקטובר מדי יום, מדי שעה, בשוכבך ובקומך. מעריך אותך אייל ומאחל לך דרך צלחה, רצופה בהישגים משמעותיים.

מעולם לא אהבתי אור זרקורים. תמיד העדפתי את עומק הלילה, ללכת בשקט, ללחוש למכשיר הקשר, לחשוב בחדות. אני מעביר כעת פיקוד. אם תצטרכו חייל ללילה חשוך, אני שלכם, תמיד. רב-אלוף הרצי הלוי, ראש המטה הכללי.